INCLUSIEF. DENKEN & DOEN

Uitgave van de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving *Tweede Editie, Oktober 2010*

Thom de Graaf, voorzitter Veiligheidsberaad: Verminderd zelfredzaam bij een ramp. Wat dan?

Het Veiligheidsberaad is de vereniging van de voorzitters van de Nederlandse Veiligheidsregio's. Sinds de oprichting in 2007 spant het Veiligheidsberaad zich in om, samen met de koepelorganisaties en de veiligheidsregio's te komen tot een slagvaardige organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Thom de Graaf, voorzitter van het Veiligheidsberaad, vertelt over zijn visie op veiligheid en zelfredzaamheid.

Een uitslaande brand. Een overstroming. Een gifwolk die zich langzaam over een wijk verspreidt. Bestuurders nemen besluiten. Hulpverleningsdiensten treden op. De procedures rond crisiscommunicatie treden in werking. Mensen maken zich uit de voeten, al dan niet op verzoek van de hulpverleningsdiensten. Maar wat als je niet weg kunt komen? Omdat je te jong bent om te begrijpen wat er gebeurt. Omdat je te ziek bent om jezelf in veiligheid te brengen. Omdat je vanwege een lichamelijke handicap er niet toe in staat bent. Omdat je vanwege een verstandelijke handicap niet weet wat je moet doen. Omdat je te oud bent om je snel uit de voeten te maken. Of omdat je als gevangene of opgenomen psychiatrisch patiënt niet zelf over de sleutels beschikt om de deuren te openen van je verblijf. Wat dan?

Als bestuurder of als manager van een hulpverleningsdienst staan we er vaak niet bij stil dat in Nederland zo'n drie á vier miljoen mensen verminderd zelfredzaam zijn. Vaak hebben we wèl in kaart waar in onze regio verzorgingshuizen, gevangenissen, inrichtingen of ziekenhuizen zich bevinden. We weten dan dat we bij een calamiteit of een evacuatie daar speciaal aandacht aan moeten besteden. Maar wat met die hele grote groep jongeren, ouderen, (chronisch) zieken, mensen met een gebroken been, verstandelijk of lichamelijk gehandicapten die zich tijdens een calamiteit thuis of op hun werk bevinden? Vooral als het om niet georganiseerde groepen gaat, hebben we deze mensen vaak niet in beeld.

Niets in de wet

Ondanks de grote groep mensen die het betreft wordt ook in de Wet veiligheidsregio's, die per 1 oktober jongstleden van kracht is gegaan, met geen woord gerept over verminderd zelfredzamen. Als Veiligheidsberaad zijn we ervoor verantwoordelijk dat veiligheidsregio's optimaal zijn voorbereid om rampen en crises het hoofd te kunnen bieden. Oftewel zorgen dat we het menselijk leed en materiele schade zoveel mogelijk beperken. Dat betekent ook dat we onze verantwoordelijkheid moeten nemen, daar waar het gaat om verminderde zelfredzaamheid bij calamiteiten. Onderstaand staan handvatten voor bestuurders en managers van de veiligheidsregio's om verminderd zelfredzamen hoger op de agenda te zetten en te houden.

De Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving (THLS) is door het kabinet in het leven geroepen om bij te dragen aan het volwaardig burgerschap van personen met een beperking op ondermeer het terrein van veiligheid. 'Volwaardig burgerschap' houdt in dat personen met een beperking kunnen deelnemen aan alle facetten van de lokale maatschappij. Op het gebied van veiligheid heeft de Taakgroep vele activiteiten ontwikkeld om ondermeer het bewustzijn bij bestuurders te vergroten. In april 2011 wordt de Taakgroep echter opgeheven. Het is nu zaak dat alle kennis en ervaringen, tips en aanbevelingen worden opgevolgd en geborgd. In dit artikel geef ik u hiervoor enkele suggesties.

Reddingswerkzaamheden

Zoals gezegd, biedt de Wet veiligheidsregio's geen directe haakjes om de zorg voor verminderd zelfredzamen aan op te hangen. Wel biedt de wet enkele aanknopingspunten waar het gaat om taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van personen of organisaties. Burgemeesters, besturen van veiligheidsregio's, managers van hulpverleningsdiensten en de Commissaris van de Koningin kunnen in hun taakuitoefening vragen om en sturen op aandacht voor verminderd zelfredzamen tijdens calamiteiten.

Te denken valt dan bijvoorbeeld aan de invulling van het vierjaarlijkse beleidsplan van een veiligheidsregio. In dit plan dienen ondermeer de operationele prestaties van de veiligheidsregio, politie en gemeenten in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing te worden beschreven. Ook een oefenbeleidsplan maakt hier onderdeel van uit. In het beleidsplan is een analyse opgenomen met daarin de weging en inschatting van de soorten rampen en crisis. In deze analyse kan een regio meenemen wat een bepaalde ramp of brand betekent voor verminderd zelfredzamen en welke maatregelen de organisatie wil nemen om de risico's te verkleinen of de reddingswerkzaamheden te verbeteren. En juist door realistisch te oefenen met bijvoorbeeld ouderen of juist jonge kinderen zal het duidelijk worden tegen wat voor soort problemen we zullen aanlopen, bij bijvoorbeeld een evacuatie. Deze kennis is dan direct weer input voor het beleidsplan. De kennis en ervaring die we in de regio's opdoen, kunnen bijvoorbeeld gebundeld aan alle regio's aangeboden worden .

Centimeters water

Een ander aanknopingspunt in de wet is het regionaal risicoprofiel. Willen de veiligheidsregio's adequaat veiligheidsbeleid kunnen maken dan zullen ze eerst de risico's in beeld moeten hebben die hun inwoners bedreigen. Deze geïnventariseerde gegevens worden vervolgens beoordeeld, vergeleken en geïnterpreteerd. De conclusies kunnen bestuurders en managers gebruiken om strategische beleidskeuzes te maken over de ambities voor de risico- en crisisbeheersing in het beleidsplan. Bij het opstellen van het risicoprofiel kan al rekening gehouden worden met het feit dat een aantal risico's voor verminderd zelfredzamen tot aanmerkelijk meer problemen kunnen leiden dan voor zelfredzame mensen, en overigens ook voor de hulpverleningsdiensten zelf bij reddingswerkzaamheden. Blinden en autisten hebben met enkele centimeters water in de straten al een veel groter probleem dan zelfredzame personen. Bestuurders kunnen sturen op de vraag hoe hulpverleningsdiensten denken om te gaan met verminderd zelfredzamen bij bepaalde geïnventariseerde risico's. Het lijkt logisch in het risicoprofiel een rampenbestrijdingsplan te laten opstellen voor objecten waar verminderd zelfredzamen zich bevinden.

In het crisisplan dat een veiligheidsregio ook dient op te stellen moet duidelijk worden hoe een regio een bepaalde ramp gaat bestrijden. In dat plan kan al rekening worden gehouden met het feit dat sommige mensen een alarmering niet kunnen horen of niet voldoende goed kunnen interpreteren. Ook kunnen sommigen geen gevolg geven aan een oproep om te gaan evacueren. Hoe gaat een regio hier mee om? Hoe stuurt een bestuurder erop dat verminderd zelfredzamen op een juiste manier worden gealarmeerd? Is bij opvang in een crisiscentrum ermee rekening gehouden dat mensen komen met rolstoelen, krukken of zelfs in bedden? Hoe zorgen we voor de juiste competenties bij hulpverleners. Wat kunnen we doen in onze opleidingen voor officieren en managers in het veiligheidsdomein. Allemaal vragen waar bestuurders en managers van hulpverleningsdiensten in een veiligheidsregio antwoorden op moeten vinden. De Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving en de Expertgroep Zelfredzaamheid kunnen hierbij behulpzaam zijn.

'De Veiligheidsregio'

Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat alle mensen bij een ramp een grote kans hebben om tijdig gered te worden. Niet in de laatste plaats is het een verantwoordelijkheid van de verminderd zelfredzamen zelf. Zorg ervoor dat u weet wat u moet doen in geval van een calamiteit. Maak uzelf kenbaar. Laat de buren weten dat u niet in staat bent uzelf of één van uw huisgenoten zelfstandig te kunnen evacueren en schrijf afspraken met buren, buurtgenoten, familie en vrienden op in een persoonlijk veiligheidsplan.

Het Veiligheidsberaad kan optreden als verbindende schakel in het veiligheidsdomein, en ervoor zorgen dat bestuurders en managers van veiligheidsregio's, politie, brandweer, geneeskundige hulpverlening en gemeenten in het veiligheidsdomein worden gestimuleerd maatregelen te nemen voor verminderd zelfredzamen in hun regio. In onze communicatiemiddelen, zoals de kwartaaluitgave "De Veiligheidsregio", zullen we aandacht hieraan schenken door kennis en ervaringen te delen en best practices te belichten. Waar nodig kunnen we met beleidsvoorstellen komen en standpunten innemen richting ministeries. Heeft u zelf suggesties, schroom dan niet deze met ons te delen. U weet ons te vinden.

Thom de Graaf
Voorzitter Veiligheidsberaad

Verminderd zelfredzamen

Een grote groep mensen in Nederland is verminderd zelfredzaam. Volgens onderzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties betreft deze groep 20 tot 25% van de Nederlandse bevolking. Bijna vier miljoen mensen dus. Hierbij valt te denken aan mensen met een lichamelijke, psychische, zintuiglijke (visueel, auditief en spraak) of verstandelijke beperking, een chronische ziekte en een tijdelijke beperking. Ook mensen ouder dan 65 jaar of jonger dan 12 jaar, laaggeletterden en niet-Nederlandssprekenden worden gezien als verminderd zelfredzaam. Verminderd zelfredzamen hebben problemen om een calamiteit te signaleren, te interpreteren, dan wel hierbij te handelen. Daarom loopt deze doelgroep een verhoogd risico bij een calamiteit.

Inclusief Beleid

Jaap van der Doef over analyse coalitieakkoorden na verkiezingstour

In februari 2010 bezocht de Taakgroep 12 provinciehoofdsteden in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen. Tijdens deze 'Verkiezingstour' werden ruim 130 kandidaat-gemeenteraadsleden geconfronteerd met de consequenties van het hebben van een handicap. De doelstelling van de tour was om bewustwording en commitment te creëren voor beleid dat rekening houdt met mensen met een beperking, het zogeheten 'inclusief beleid'.

Na de gemeenteraadsverkiezingen heeft iedere gemeente een coalitieakkoord samengesteld. Om de vooruitgang rond inclusief beleid goed te kunnen volgen heeft de Taakgroep een analyse gemaakt van de coalitieakkoorden van de provinciehoofdsteden. Jaap van der Doef, voormalig burgemeester Vlissingen en bestuurslid van de Taakgroep deelt zijn visie.

"De twaalf coalitieakkoorden overziende kan worden vastgesteld dat vaak een veelbelovende start is gemaakt met Inclusief Denken en Doen. De uiteindelijke vormgeving en implementatie vraagt om sterke belangenorganisaties en bekwame medewerkers wil dit beleid slagen. Tussentijdse evaluatie is noodzakelijk om tijdig tot bijsturing te kunnen komen, losgekoppeld van de volgende verkiezingen.

Bestudering van twaalf coalitieakkoorden biedt inzicht in even zo vele verschillende formuleringen van doelstellingen en middelen, en maakt nog eens duidelijk hoeveel talent we bestuurlijk en ambtelijk bezitten om vage en algemene teksten te produceren. Maar er zijn ook voorbeelden van concreet uitgewerkt voorgenomen beleid dat het mogelijk maakt, bijvoorbeeld voor belangenorganisaties, om mee te denken en te adviseren. De verleiding is groot om voorbeelden te noemen en een paar steden in het zonnetje te zetten. Toch zie ik daar van af, omdat de Wmo gelukkig en nog steeds mogelijkheden biedt voor lokaal maatwerk. De inspanningen van veel gemeenten zijn er nu juist op gericht om in een proces van actieve participatie van burgers en hun belangenorganisaties te komen tot prioritering, tot een passende rolverdeling en tot inhoudelijk beleid, dat past bij de problemen binnen de eigen gemeente.

De Taakgroep heeft zich juist om die reden bezig gehouden met de relatie van lokaal bestuur en de lokale belangenbehartigers.

In nagenoeg geen enkel coalitieakkoord trof ik iets aan over de noodzaak de betreffende ambtelijke medewerkers zodanig te equiperen dat zij hun rol kunnen spelen in een krachtenveld waarin Inclusief Denken en Doen nog lang geen gemeengoed is. Zelfs als het lokale beleid duidelijk en controleerbaar is geformuleerd zijn sterke medewerkers nodig om het uit te voeren en uit te dragen."

Jaap van der Doef

Wethouders over inclusief beleid in de praktijk:

Den Haag
Wethouder Rabin Baldewsingh

Gehandicaptenbeleid heeft in Den Haag bestuurlijke prioriteit, zo blijkt uit de nota 'Hoezo gehandicapt? Beleid 2008-2011'. "Minstens 25% van de bevolking heeft een beperking, dus dat moét onze aandacht hebben," zegt wethouder Rabin Baldewsingh (PvdA).

De nota 'Hoezo gehandicapt?' kwam tot stand op basis van onder meer gesprekken met gehandicaptenorganisaties en professionele ondersteuners. "Niet hun beperking staat centraal, maar wat mensen wél kunnen." De nota heeft drie speerpunten, namelijk 1. volwaardig meedoen, gelijkwaardig met elkaar omgaan, 2. volwaardige toegang en 3. aandacht voor bijzondere groepen, zoals jongeren en migranten.

Volwaardig meedoen
Baldewsingh: "We willen samen stad zijn, met elkaar maken we de stad en iedereen moet dus de stad in kunnen. Strandopgangen voor rolstoelers en toiletten voor gehandicapten tijdens muziekevenementen, het moet allemaal vanzelfsprekend zijn!" Volwaardige toegang is vooral letterlijk bedoeld. "Speel- en volkstuinen moeten gehandicaptenproof zijn, maar ook culturele instellingen, sportaccommodaties en dergelijke. Daarom hebben we in 2009 100 gebouwen aangepast en dit jaar al 160." De gemeente wil ook jongeren en mensen van niet-westerse afkomst met een handicap meer begeleiden, zodat zij bepaalde voorzieningen makkelijker kunnen vinden. Voor migranten, met name ouders en verzorgers van een kind met een beperking, is een 'steun- en informatiepunt' ingericht.

Bij iedereen tussen de oren
Baldewsingh wil extra onderstrepen dat de gemeente niet alleen vanuit het 'gehandicaptenbeleid' actief is. "We willen bij iedereen tussen de oren krijgen dat gehandicapten erbij horen. Daarom hebben we een jaarlijks thema. Dit jaar is dat toerisme, vorig jaar was het cultuur en volgend jaar wordt het waarschijnlijk verkeer. De betrokken vakwethouders trekken in dat jaar met allerlei activiteiten door de stad. Dat vind ik een geslaagde aanpak."

Jeroen van der Bijl

Lelystad
Wethouder Meta Jacobs

In Lelystad staan de deuren open, de lijnen zijn kort en drempels hebben ze er nauwelijks. Pioniersgemeente Lelystad zet zich volledig in voor inclusief beleid. Wethouder Meta Jacobs (VVD) vertelt.

"Tijdens een carrousel van de Taakgroep op 16 juni speelden we zelfredzaamheidsroulette. Daarbij zette ik alle fiches op 'inclusief beleid'. Als wethouder met Zorg en Welzijn in de portefeuille ben ik daar heel helder in: ik ken geen doelgroepen, ik heb niets met aparte dingen. Voor mij telt alleen de Lelystedeling. En dan heb ik maar één doel: met de middelen die we hebben maximaal rendement bereiken."

Welke goede resultaten heeft Lelystad bereikt als het gaat om inclusief denken en doen?
"We ontwikkelen multifunctionele accommodaties met namen als Atolplaza en Hanzeborg. Daarin bevinden zich alle functies die een wijk nodig heeft. Per accommodatie kan dat verschillen. Hanzeborg is zonder onderwijs met meer zorg. Atolplaza biedt inclusief twee basisscholen onderwijs, scholing, wonen, 55-plus, werken en voorzieningen als kinderopvang, kapper, wijkpost, wijkraad, buurthuis en verhuur van een ruimte voor zelforganisatie. Daarmee halen we mensen uit hun isolement en stimuleren we de saamhorigheid vanuit de eigen buurt. Verminderd zelfredzamen betrekken we vanaf het begin bij de ontwikkeling van die accommodaties. De Verkiezingstour van de Taakgroep heeft hierbij ook geholpen."

De Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving heeft een Linkedin group gestart waarin gemeenten, bedrijven en organisaties hun 'best practices' over inclusief beleid kunnen delen. Welk goed praktijkvoorbeeld wilt u delen?
"Lelystad kent veel goede voorbeelden. Zonder andere initiatieven in mijn stad te kort te doen, noem ik hier Stichting Gerbera Media. Onder het motto 'samen koken, samen eten' komen mensen met een verstandelijke beperking in contact met elkaar, met andere Lelystedelingen en met het bedrijfsleven. Niet de beperkingen, maar de talenten staan centraal. Dat is inclusief denken en doen in de praktijk."

Astrid Mensink

Zwolle
Wethouder Erik Dannenberg

In het coalitieakkoord van Zwolle is in ruime mate aandacht besteed aan het hoofdstuk verminderde zelfredzaamheid. In het kader van veiligheid vindt het college dat de zelfredzaamheid van burgers een rol speelt, de intentie om een stadsergonoom aan te stellen wordt uitgesproken en de positie van de Zwolse Gehandicaptenraad (ZGR) wordt expliciet genoemd. Wethouder Erik Dannenberg (CDA) legt uit.

Samenwerking
"Het is vrij uitzonderlijk dat we concreet een organisatie noemen in een collegeakkoord, maar we vonden dit echt nodig," stelt Erik Dannenberg. "Wij vinden hen zodanig belangrijk dat we ervoor hebben gekozen om hun positie te benoemen: een zeer belangrijke samenwerkingspartij die betrokken wordt bij allerlei ontwikkelingen. Wij waarderen hun betrokkenheid en positief kritische houding. Bij de ontwerpfase van bijvoorbeeld de nieuwe woonwijk Stadshagen wordt de ZGR intensief betrokken. Een ander resultaat van onze samenwerking is het 'city-toilet', een toegankelijk openbaar toilet in de binnenstad."

Stadsergonoom
"Wij hebben de intentie om een stadsergonoom aan te stellen, die ons kan adviseren over vraagstukken rond toegankelijkheid, bijvoorbeeld bij het toegankelijk maken van de Zwolse binnenstad. De persoon met die functie krijgt dan een rechtstreekse lijn naar het bestuur. We zien het dus als een vrije rol waar vanuit wij een goede doorbraak in het Inclusief Denken en Doen binnen de gemeente willen maken."

Uitgankelijkheidsdag
"In het kader van veiligheid zijn wij als gemeente aanwezig geweest bij een uitgankelijkheidsdag, die werd georganiseerd door de brandweer, Taakgroep en ZGR. De ZGR heeft met de brandweer en Taakgroep meegedacht over hoe je een gebouw ontruimt waar ook mensen met een beperking aanwezig zijn. Als brandweerman moet je niet alleen berekend zijn op iemand die in een rolstoel zit en die je fysiek moet helpen, maar ook bijv. autisten moet je kunnen helpen een pand veilig te verlaten. En hoe doe je dat? Ook daarbij kan de ZGR fantastisch helpen."

René de Jong

Middelburg
Wethouder Albert de Vries

Op 2 februari 2010 bezocht de verkiezingstour van de Taakgroep ook Middelburg. Hier lijkt enthousiast gewerkt te worden aan een inclusieve samenleving. Vlak voor de verkiezingen werd in Middelburg nog een motie aangenomen zodat nu in het nieuwe collegeakkoord staat, dat een inclusieve samenleving uitgangspunt moet zijn en blijven. Aan wethouder Albert de Vries (PvdA) van de Wmo de vraag hoe dit er in de praktijk uitziet.

"Ik heb in Middelburg het idee dat we hebben gedaan wat we konden om alles zo toegankelijk mogelijk te maken. Middelburg staat nummer vijf op de monumentenlijst. Zo'n stad toegankelijk maken voor iedereen is op zijn zachtst gezegd een enorme uitdaging. Maar als het kan, dan doen we het. We zijn met een groep mensen met beperkingen de hele stad door geweest om te kijken waar we aanpassingen konden aanbrengen. Misschien moeten we dat binnenkort opnieuw doen.

Woonservicezones
Een project dat me veel voldoening geeft is dat van de 'woonservicezones'. Deze geven niet alleen ouderen, maar ook andere mensen met een beperking de kans om mee te blijven draaien. We brengen hier zorg naar de mensen toe. Zo hebben we kleine verpleeghuisjes midden in de stad. Midden in het leven.

Hulp bij stemmen
En bij de eerstvolgende verkiezingen krijgen mensen met een verstandelijk beperking hulp, zoals een aangepaste stemwijzer en een buddy in het stemhokje. Daarnaast staat arbeidsparticipatie hoog op onze agenda. En dagbesteding waar meer dienstverlening bij komt kijken, zodat je ook contact hebt met andere mensen. We moeten zeker nog finetunen maar ik hoop dat alles wat we al in gang gezet hebben op grotere schaal gaat plaatsvinden."

Pien Rosmalen

Promotieonderzoek Hans Kröber over weerbarstige inclusiepraktijk in Nederland:

"Zet de mens centraal, niet de organisaties en de systemen"

"Nederland praat veel over inclusie, maar veranderingen gaan traag. De praktijk is erg weerbarstig. Voor succesvolle inclusie moeten we onze zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking anders organiseren." Dr. Hans Kröber promoveerde in 2008 op het onderwerp inclusie en deed daarin verschillende aanbevelingen. "Uitgangspunt is dat niet onze organisaties en systemen centraal staan, maar de mens met de beperking zelf."

Nederland worstelt met inclusie, het zorgen dat mensen met een beperking hun rechten en plichten in de samenleving als ieder ander kunnen ervaren. Hans Kröber merkt dat dagelijks in zijn werk als bestuurder van de stichting Pameijer in Rotterdam. "Wat ik interessanter vind, is welke factoren ervoor zorgen dat de praktijk in Nederland zo weerbarstig is. Want als je de succes- en faalfactoren kent, dan kun je ook aan oplossingen werken. Dat is mijn uitgangspunt geweest van mijn promotieonderzoek."

Drie obstakels

Drie belangrijke obstakels wees Kröber in zijn onderzoek aan: het ontbreken bij de overheid van een visie op inclusie, de zorginstellingen die een status quo in stand houden en de opleiding van verpleegkundigen en begeleiders die op de persoon en zorgorganisatie zijn gericht en niet op de omgeving.
Hij licht zijn bevindingen kort toe.

De overheid

"De Verenigde Naties hebben in 2007 een verdrag ondertekend om de positie van mensen met een beperking te versterken. Ook Nederland heeft getekend, maar het verdrag nog steeds niet geratificeerd. En dat is tekenend, want bijvoorbeeld België en Duitsland wel. In de sociaal-politieke omgeving heeft het verbeteren van de maatschappellijke positie van mensen met een beperking geen prioriteit. Vooral in Duitsland steken politici meer hun nek uit. Op een internationaal inclusie-congres onlangs in juni in Berlijn heeft kanselier Merkel een vlammend betoog gehouden over de noodzaak van inclusie. Duitse deelstaten hebben hun wetgeving aangepast en concrete plannen gemaakt. Het ontbreekt Nederland aan een visie op dit terrein. Van nature streven we naar consensus en dat levert een zeer diffuus beeld op aan initiatieven."

Zorginstellingen

"Een andere belemmering is de organisatie van de zorg. Van oudsher is in Nederland de zorg voor mensen met een beperking geïnstitutionaliseerd. Dat zie je terug in wet- en regelgeving, in de structuren van al onze organisaties en aan de huisvesting. Kijk naar de gebouwen en naar de locaties; vaak in de bossen gelegen, ver van de 'bewoonde wereld'. In Nederland verblijven meer mensen met een beperking in zorginstellingen dan in de Scandinavische landen en Groot-Brittannië bij elkaar. Zo staan de zorginstellingen zelf inclusie in de weg. Onze opleidingen zijn dan ook in deze traditie opgezet."

Naar een ondersteuningsparadigma

"Inclusie vereist in Nederland een ingrijpende verandering. In mijn proefschrift heb ik dat de omschakeling van het instituutsparadigma naar ondersteuningsparadigma genoemd. Het betekent dat we onze zorg anders moeten organiseren. De hulpbronnen moeten worden georganiseerd rondom de mens met de beperking in plaats van dat de mens zich aanpast aan het zorgaanbod. Hij heeft de regie, niet de instelling. Dat vraagt van de zorgverleners een andere professionaliteit. Niet als professional alles zelf doen, maar faciliteren dat de persoon met een beperking de regie heeft, eventueel ondersteund door zijn familie of natuurlijke netwerk. Daarvoor doen we een beroep op de natuurlijke hulpbronnen in de samenleving door de inbedding in de buurten. De zorgverlener neemt dan meer een coachende dan een uitvoerende rol."

Nieuwe initiatieven nodig

"Inclusie houdt in dat de samenleving nieuwe initiatieven nodig heeft, die vaak het best tot stand komen los van de bestaande zorgorganisaties. Met zorgverleners in een andere rol dan hun huidige. Het betekent ook dat de bestaande zorginstellingen zich moeten hervormen naar het ondersteuningsparadigma. Daarvoor hoeven we echt niet opnieuw het wiel uit te vinden. Er zijn succesvolle voorbeelden van inclusie. Laten die tot voorbeeld dienen. Dat is een verantwoordelijkheid van bestuurders, van de samenleving en ook van de mensen met een beperking zelf."

Lennart van der Eerden

Dr. Hans Kröber is bestuurder van de stichting Pameijer en voor één dag per week als adviseur inclusie verbonden aan Vilans, kenniscentrum voor langdurende zorg. In 2008 promoveerde hij aan de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht op het proefschrift 'Gehandicaptenzorg, inclusie en organiseren'

Handicap + studie al 65 jaar actief voor studenten met beperking

René van Pelt: "Laat vooruitgang voor de één geen stilstand voor de ander zijn"

'Nog steeds lopen studenten met een beperking in hun studie tegen belemmeringen aan', stelt directeur René van Pelt van handicap + studie vast. 'Niet vanwege de toegankelijkheid van gebouwen, maar door bijvoorbeeld de toepassing van nieuwe technologie in het onderwijs. Dan ondervindt de rolstoeler geen belemmering maar wel de student met dyslexie. Nieuwe situatie, nieuwe belemmeringen voor andere groepen. Daarom is ons werk voor het inclusief denken in het onderwijs zeker nog niet gedaan.'

De stichting Handicap en Studie NSS (20 medewerkers) bestaat dit jaar 65 jaar. Dat wordt gevierd met een jubileumcongres op 11 oktober in Madurodam. Deze locatie is niet zomaar gekozen. De miniatuurstad in Den Haag werd in 1952 opgericht met als doel inkomsten te genereren voor het Nederlands Studenten Sanatorium in Laren (NH). Dit sanatorium werd vlak na de oorlog opgezet voor studenten die leden aan tuberculose. In de jaren '60 is het sanatorium gesloten, mede omdat tbc vrijwel uit Nederland was verdwenen. Het bestuur van het sanatorium zette zijn werk met een bredere doelstelling voort: het wegnemen van belemmeringen voor studenten met een lichamelijke of geestelijke beperking. Het expertisecentrum handicap + studie is hiervan de voortzetting.

Prioriteiten verschuiven

De prioriteiten van de stichting zijn door de jaren heen verschoven, hoewel het belang van studenten met een beperking altijd centraal is blijven staan. In de jaren '70 richtte de stichting zich vooral op bemiddeling. Van Pelt: "Wij hielpen individuele gevallen, enkele honderden per jaar. Studenten die bij hun onderwijsinstelling tegen een belemmering aanliepen, konden bij ons aankloppen en wij gingen vervolgens met de instelling in overleg. Dat was destijds tamelijk nieuw; er bestond nog geen wet- en regelgeving op dit gebied."

In de jaren '90 verschoof de aandacht. 'Individuele bemiddeling was niet meer nodig; er was inmiddels wetgeving, zoals de Algemene Wet Gelijke Behandeling met een artikel over studenten met een functiebeperking. Dit jaar is een volgende stap gezet met de Kwaliteitswet, die voorschrijft dat onderwijsinstellingen verantwoording moeten afleggen over het beleid voor deze categorie scholieren en studenten. Het bewustzijn is er absoluut. Onderwijsinstellingen stellen plannen van aanpak op en schakelen professionals in. Dat is een positieve ontwikkeling dus.'

Adviseren van instellingen

Toch is het werk voor het inclusief denken en doen in het onderwijs zeker nog niet gedaan, stelt Van Pelt vast. "Niet de individuele student maar de instellingen zijn nu onze primaire doelgroep. handicap + studie kan hen helpen bij het vaststellen van beleid en met het bereiken van de doelgroep. Dat kan lastig zijn, aangezien de meeste studenten met een beperking zich niet uit zichzelf melden."

ICT toenemend aandachtspunt

Daarnaast noemt Van Pelt een tweede aspect dat in toenemende mate om aandacht vraagt: ICT. "Nieuwe technologie en nieuwe toepassingen zijn voor de ene student een geweldig gemak, maar leveren voor de ander een onoverkomelijk ongemak op. Dan wordt vooruitgang voor de één onbedoeld en onbewust stilstand voor de ander. Zo kan bijvoorbeeld e-learning voor studenten met een beperkt gezichtsvermogen een probleem vormen. Dat hoeft niet, want er zijn uitstekende oplossingen. handicap + studie kan webbouwers en onderwijsinstellingen adviseren en ondersteunen bij het ontwikkelen van toepassingen, die veel van deze belemmeringen wegnemen. Zonder extra kosten, maar het hoort bij het inclusief denken en doen. Steeds meer instellingen willen wel, maar hebben hulp en expertise nodig. Daarom gaan wij zo graag door met ons werk."

Lennart van der Eerden

Taakgroep feliciteert handicap + studie

Dingeman de Jong: "Als Taakgroep praten wij veel met bestuurders. Wanneer het gaat om kwesties die liggen op het terrein van het onderwijs, dan ligt een verwijzing naar handicap + studie voor de hand. Zij beschikken over specifieke expertise waarmee gemeenten en onderwijsinstellingen hun voordeel kunnen doen.
De Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving feliciteert de stichting van harte met haar 65-jarige bestaan. Onze verwachting is dat zij hun uitstekende werk nog jaren zullen voortzetten."

Best practices:
Als olievlek door Drenthe

De brandweer in Drenthe is bezig inclusief denken door te voeren in haar bedrijfsvoering. Daarvoor is in samenspraak met de Taakgroep een meerstappenplan opgesteld.

De oorsprong van deze ontwikkeling ligt bij conferenties die zijn gehouden om de brandveiligheid in Drentse zorginstellingen te optimaliseren. Uit evaluaties van die bijeenkomsten bleek dat de verminderd zelfredzame, die zelfstandig woont, niet in beeld was. Kortom: tijd voor verandering!

De Drentse brandweer besloot met deze verandering te beginnen bij haarzelf. Er wordt nu training en scholing georganiseerd voor oefencoördinatoren, adviseurs en repressief leidinggevenden. Deze training wordt verzorgd door belangenbehartigers van Drentse platforms en Wmo-raden. Op termijn zullen alle trainingen, oefeningen en adviezen van de brandweer 'inclusief' zijn.

foto: Marcel de Jong

In Hoogeveen heeft de Wmo-raad dit verder opgepakt door in gesprek te gaan met de gemeente, met als kernvraag: op welke wijze kan de gemeente in haar rol hier vorm en inhoud aan geven?

Froukje de Jong

'Vluchtplan'
Taakgroep maakt 3 korte films over veiligheid

Om mensen bewust te maken dat veiligheid een onderwerp is dat overal voorkomt heeft de Taakgroep drie korte films gemaakt genaamd: 'Vluchtplan'.

Waarom een plan?

Tijdens een vlucht zijn er altijd stewards en stewardessen die ons attenderen op veiligheid. Maar wie attendeert ons op onze veiligheid thuis, in hotels of restaurants? Komt hier de zogeheten 'eigen verantwoordelijkheid' naar voren?
In 'vluchtplan' worden op bizarre wijze mensen geattendeerd op hun veiligheid.
De Taakgroep wil op deze manier naar voren brengen dat we veiligheid veel dichter bij onszelf moeten betrekken, en dat het maken van een plan geen overbodige luxe is.
Binnenkort worden de 3 korte films in alle bioscopen getoond voorafgaand aan de film. De bedoeling is om deze films ook te laten zien in vliegtuigen.

Een beeld uit 'Vluchtplan'

Froukje de Jong

Peter Breek: 'Blijf met burgers in contact!'

Peter Breek is adviseur crisisbeheersing en rampenbestrijding van de gemeente Almere & coördinator opleiden en oefenen 'oranje kolom' (de gemeente) binnen veiligheidsregio Flevoland. Vanuit deze twee rollen, die nauw met elkaar verbonden zijn, vertelt hij over de zaken die hem bezig houden.

"Voor deze stad doen we het."

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart jl. vond er een flinke wisseling plaats in de colleges van de 6 deelnemende gemeenten van de veiligheidsregio Flevoland. Peter Breek: "Wij zagen als multidisciplinaire afdeling 'opleiden en oefenen' dat er behoefte was aan een manier om de nieuwe bestuurders heel snel kennis te laten maken met de basis van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Wij hebben toen het 'bestuurlijk carrousel' gerealiseerd, een dag waarbij kort verschillende belangrijke onderwerpen behandeld werden. De dag bestond uit een basiscursus OCR (opleiding crisisbeheersing en rampenbestrijding), een introductie op de wet op de veiligheidsregio, een presentatie netcentrisch werken, een presentatie over de invloed van nieuwe media op crisisbeheersing en rampenbestrijding en een presentatie over de ethiek binnen de crisisbeheersing en rampenbestrijding. Daarnaast besteedden we aandacht aan 'verminderde zelfredzaamheid' samen met de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving. Zij hebben een spel ontwikkeld, genaamd 'zelfredzaamheid-roulette', waarmee je als bestuurder kijkt naar hoe je om kan gaan met verminderde zelfredzaamheid door met beperkte middelen, zeker in tijd van crisis, in bepaalde aspecten te investeren. Dit was een creatieve en interactieve wijze om met de nieuwe bestuurders over dit onderwerp van gedachten te wisselen. "

Vanuit zijn rol als adviseur crisisbeheersing en rampenbestrijding van de gemeente Almere benadrukt Peter Breek het belang van het in contact blijven met burgers: "Om de inwoners van Almere te informeren over het nieuwe Veiligheidsplan, zijn er veiligheidsbijeenkomsten georganiseerd." Door middel van deze veiligheidsbijeenkomsten wilde de gemeente Almere te weten komen wat de inwoners van de voorgestelde maatregelen vonden en welke mogelijkheden zij zelf zagen om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van veiligheid in Almere. Hierbij kwamen vele aspecten naar voren, zoals verminderde zelfredzaamheid, sociale veiligheid, de veiligheid die mensen buiten ervaren en aanwezige risico's. Eén van de onderdelen van deze avond was het speed-daten met Annemarie Jorritsma, die als burgemeester het onderdeel veiligheid in haar portefeuille heeft. "De reacties waren bijzonder positief! De zaken die tijdens deze avonden naar voren zijn gekomen zijn vervolgens door de gemeente geïnventariseerd en worden beantwoord en meegenomen voor de toekomst. Het is zo belangrijk om hierop in te spelen. Dat kan alleen maar wanneer je als gemeente met burgers in contact blijft! Veiligheid is belangrijk en een zaak van ons allemaal."

René de Jong

NIVEO-module zelfredzaamheid kan integraal worden ingezet

NIVEO staat voor Nederlands Instituut voor Vakbekwaamheid, Educatie & Ontwikkeling. NIVEO-partner Peter Schut legt uit: "NIVEO administreert, verbetert en controleert de vakbekwaamheid van personeel in Nederland. Met onze hulp kunnen werkgevers in één oogopslag zien welke opleidingen, oefeningen, certificaten en competenties hun werknemers in huis hebben." NIVEO wordt door inspectie- en controlediensten van overheden beschouwd als een welkome aanvulling op het huidige woud van losse documenten, pasjes en onvoldoende communicerende computersystemen. Onlangs heeft NIVEO in samenwerking met de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving een leermodule 'verminderde zelfredzaamheid' ontwikkeld.

NIVEO Zorg
"Wij werken samen met tientallen brancheorganisaties, opleiders, oefencentra en examenbureaus. Hierdoor zijn momenteel de branches NIVEO Zorg, NIVEO Vervoer en NIVEO Veiligheid al beschikbaar. En voor iedere branche ontwikkelen wij specifieke inhoud," vertelt Peter Schut. In opdracht van de VGN, Actiz, de NVZ en GGZ Nederland en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is NIVEO Zorg ontwikkeld. NIVEO Zorg is een zorgbrede digitale omgeving voor het bevorderen en borgen van de bedrijfshulpverlening, waarmee ook het (brand)veiligheidsbewustzijn in brede zin in zorgorganisaties kan worden getraind en vergroot. Hiervoor maakt NIVEO gebruik van een bestaande registratie en e-learning/e-trainingomgeving, welke samen met de branches wordt afgestemd op de specifieke wensen en eisen. "Een goed voorbeeld hiervan is onze e-learningmodule die naadloos aansluit bij het project 'Geen nood bij brand' dat is opgezet door de brandweer van Hulpverlening Gelderland Midden, Siza Dorp Groep en de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving. Het project is gerealiseerd om veiligheidbewustwording in zorginstellingen te kunnen verbeteren. Hierbij is het uitgangspunt dat brandweer, zorginstelling en cliënt tijdens een veiligheidsexpeditie samen kijken of een gebouw brandveilig is. De bevindingen worden verwerkt in de e-learningmodule van NIVEO Zorg. Deze module is toegespitst op die betreffende zorginstelling waarmee medewerkers en cliënten zelf kunnen leren hoe de veiligheid verbeterd kan worden."

Leermodule verminderde zelfredzaamheid
Onlangs heeft NIVEO in samenwerking met de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving een leermodule 'verminderde zelfredzaamheid' ontwikkeld. "Verminderd zelfredzame mensen kunnen extra problemen tegenkomen tijdens een calamiteit. Zo kan een persoon die doof of blind is, signalen minder goed waarnemen en hebben mensen met een psychische beperking of een verstandelijke beperking er moeite mee om de signalen te interpreteren. Mensen met een lichamelijke beperking worden vooral belemmerd in hun handelen; zij kunnen bijvoorbeeld minder goed alarm slaan, vluchten of anderen helpen. Doordat mensen met een beperking problemen ondervinden bij één of meer van deze onderdelen, lopen zij een verhoogd risico bij een calamiteit. Het is natuurlijk belangrijk dat verminderd zelfredzame mensen zich hier zelf van bewust zijn, maar het is net zo belangrijk dat professionals zoals bijvoorbeeld hulpverleners weten welke problemen ze kunnen tegenkomen als ze iemand met een beperking treffen en hoe ze in een dergelijke situatie kunnen handelen. Dit komt in deze leermodule allemaal aan bod. Deze module kan integraal worden ingezet; niet alleen de NIVEO Zorg maar ook de branches NIVEO Vervoer en NIVEO Veiligheid kunnen hiermee uitstekend uit de voeten."

Voor meer informatie: **www.niveo.nl**

René de Jong

Week Chronisch Zieken en Gehandicapten: 'Red Jezelf!?'

Van vrijdag 5 t/m zaterdag 13 november 2010 is de landelijke week van Chronisch Zieken en Gehandicapten. Op 5 november staan bij het openingscongres in de Brabanthallen te 's-Hertogenbosch de thema's zelfredzaamheid en veiligheid centraal. Het congres is een landelijke ontmoetingsplaats van chronisch zieken, gehandicapten, mantelzorgers, vertegenwoordigers van organisaties, onderzoekers en studenten.

Het congres wordt georganiseerd door ZonMw in samenwerking met de Stichting Week Chronisch Zieken, de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving/Rvarium® en unit Fonds PGO van het CIBG.

De Taakgroep heeft in 2008 het thema geïnitieerd om ook onder de mensen met een beperking aandacht te krijgen voor zelfredzaamheid.

Kijk voor meer informatie op:
www.zonmw.nl/redjezelf

Brandpreventieweken: 'Wat doe jij?'

Na de overheid zet ook de brandweer op nieuwe koers in. Na jaren te hebben gesproken over de rookmelder komt de brandweer tijdens de brandpreventieweken met een aanvullend thema: 'Wat doe jij'?. Hiermee wijst de Nederlandse Brandwondenstichting samen met de NVBR (Nederlandse Vereniging voor Brandweerzorg en Rampenbestrijding) en het NIFV (Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid) burgers op hun eigen verantwoordelijkheid. Bij brand zijn de eerste 8 tot 15 minuten cruciaal. Tijdens die minuten is de brandweer vaak nog niet aanwezig. Dan is de vraag: Wat doe jij?

Wat doen zij?
De Taakgroep stimuleert in dit kader verminderd zelfredzame mensen. Ook zij hebben een eigen verantwoordelijkheid om afspraken te maken met vrienden, buren of familie over hoe zij zichzelf, of met hulp, in die eerste fase van een calamiteit in veiligheid kunnen brengen, en welke medicijnen zij mogelijk paraat moeten hebben als ze langere tijd niet hun eigen huis in kunnen.

De Brandpreventieweken 2010 vinden plaats van 1 t/m 31 oktober.
Kijk voor meer informatie op:
www.brandpreventieweek.nl

Peter Cammaert, burgemeester gemeente Stede Broec:

“Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties houdt een verantwoordelijkheid in het agenderen van zelfredzaamheid”

Peter Cammaert, waarnemend burgemeester van de gemeente Stede Broec, is meerdere malen betrokken geweest bij de activiteiten van de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving. In het kader van zelfredzaamheid zijn zijn ogen, mede dankzij deze ervaringen, geopend: “Het belang van dit onderwerp staat buiten kijf!”

Oefenen

“De gemeente Stede Broec besteedt steeds meer aandacht aan het oefenen van de crisisplannen. Onlangs hebben we als oefening een verzorgingstehuis ontruimd. De meeste zaken gingen vrij goed, maar we merkten dat er onduidelijkheden waren bij de mensen zelf. ‘Hoe kom ik snel het pand uit met een rollator?’ Dan merk je dus hoe belangrijk het is dat mensen zelf ook vooraf bedenken hoe ze daarvoor kunnen zorgen. Dat is een onderdeel van zelfredzaamheid. Maar dat geldt niet alleen voor mensen in een verzorgingstehuis, maar voor alle individuen. Het lijkt mij goed om in samenwerking met bijvoorbeeld ouderenorganisaties en gehandicaptenplatforms ervoor te zorgen dat er een praktisch aanbod is van informatie en oefeningen, zodat zelfredzaamheid iets vanzelfsprekends wordt.”

Nog niet op het netvlies

“Ik weet dat de Taakgroep hier al het nodige werk in verricht heeft. Ik heb dat zelf mogen meemaken. Maar een Taakgroep is per definitie geen vaste organisatie en houdt er straks mee op. Het is belangrijk dat het onderwerp zelfredzaamheid actueel blijft, dus iemand zal dit moeten oppakken. Want het werk is in de verste verte nog niet gedaan! Veel van mijn collega’s in het land hebben nog niet op het netvlies, hoe ze om moeten gaan met mensen met een handicap tijdens een calamiteit. En zelfs de mensen die dit wel op het netvlies hebben, en daar ben ik er één van, zullen constant bewust gemaakt moeten worden van de mogelijkheden die er zijn op dit gebied.”

Verantwoordelijkheid

“Ik vind dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een verantwoordelijkheid houdt in het agenderen van zelfredzaamheid op alle niveaus. Op het niveau van wetgeving, op het niveau van de veiligheidsregio’s en gemeenten, maar ook op individueel niveau zal het ministerie moeten blijven stimuleren. Dus zowel strategisch, tactisch als operationeel. Kijk nu eens naar het rapport dat de commissie onder leiding van Jan Mans onlangs heeft uitgebracht. Zij adviseren dat er o.a. meer geïnvesteerd moet worden in zelfredzaamheid, omdat dit zorgt voor meer veiligheid en je hiermee stevig bezuinigt. Zorgen voor zelfredzaamheid heeft dus ook nog eens een zwaarwegend economisch motief!”

René de Jong

Peter Cammaert, burgemeester gemeente Stede Broec

Arie Noordergraaf, burgemeester gemeente Soest:

“Als gemeente van buiten naar binnen denken”

“Vaak onderschatten beleidsbepalers de dagelijkse problemen van mensen die moeilijk ter been zijn of zichzelf minder makkelijk kunnen redden. Daarom is het fantastisch als wijkbewoners zélf dat soort zaken signaleren,” aldus burgemeester Arie Noordergraaf van Soest. Een CD-rom van één van zijn medeburgers opende de ogen van zijn gemeente. “Om beleid te maken voor alle Soesters moeten we precies weten wat er buiten leeft. Als gemeente moet je dan ook van buiten naar binnen willen denken en werken!”

Op 1 oktober trad de ‘Wet op de veiligheidsregio’s’ in werking. Wat betekent dat voor de gemeente Soest?

“Dat wij nu officieel onderdeel zijn van de veiligheidsregio Utrecht. Maar veiligheidsbeleid moet vooral komen uit de gemeente zélf, want wij hebben het meeste zicht op wat er in de wijken aan de orde is. Sterker nog, de belangrijkste input daarvoor kómt uit de wijken.”

Kunt u dat toelichten?

“Bewoners van de zeven Soester wijken én Soesterberg zijn actief lid van zogenaamde wijkbeheerteams (WBT’s). Daarnaast nemen politie, de plaatselijke woningcorporatie en de gemeente deel aan deze overlegvorm. De WBT’s vergaderen regelmatig over de inrichting van hun wijk en daarvoor is ook budget beschikbaar. De eerste aanzetten zijn inmiddels gegeven in de vorm van zogenaamde wijkveiligheidsplannen.”

Welke rol speelt zelfredzaamheid daarin?

“Als validen hebben wij minder gevoel voor wat verminderd zelfredzaamheid inhoudt, dus wij moeten ons proberen in te leven in mensen die minder zelfredzaam zijn. Om de moeilijke plekken te ontdekken, doen we bijvoorbeeld regelmatig wijkbezoeken. Maar een CD’tje zette ons definitief op het spoor.”

Een CD’tje?

“Ja, dat klinkt gek, maar zo is het écht… Vorig jaar namelijk bood een plaatselijke vrijwilliger ons een CD-rom aan met foto’s van knelpunten, met de boodschap ‘hier lopen wij dagelijks tegenaan!’ Deze vrouw was in haar scootmobiel de hele gemeente doorgegaan en had alle knelpunten nauwkeurig in beeld gebracht. Denk aan oneffenheden door omhoog komende boomwortels, struiken en bosjes die het zicht belemmeren, te smalle parkeerhaventjes, etc.”

Was dat niet confronterend?

“Nou en of! Wat ons vooral opviel, was dat het om veel meer knelpunten ging dan wij dachten. Het blijkt dus dat je dat soort problemen, ondanks ons meerjaren onderhoudsplan, niet voorkomt. Omdat alle inwoners van Soest, dus ook degenen die verminderd zelfredzaam zijn, recht hebben op normale en veilige bewegingsruimte hebben we de belangrijkste knelpunten meteen aangepakt. Daarvoor stelden we een extra bedrag van € 100.000 beschikbaar. En vanaf dat moment is zelfredzaamheid een vanzelfsprekend onderdeel van ons beleid.”

Arie Noordergraaf, burgemeester gemeente Soest

Dat zouden meer gemeentes moeten doen…

“Ja, zo wil ik het best zeggen. Elke gemeente moet bij zichzelf nagaan hoe de positie van verminderd zelfredzame mensen is. Oké, ongetwijfeld is elk gemeentehuis maximaal toegankelijk voor rolstoelers, maar hoe gaat het verderop in de straat, in de wijk? Hoe redden mensen die minder zelfredzaam zijn zich daar? Houdt het meerjarenonderhoudsplan bijvoorbeeld ook rekening met deze doelgroep? Mijn tip is: neem deze mensen in de arm, laat hen zélf aan het werk gaan en vanuit hun eigen ervaringen knelpunten duidelijk maken.”

Dus beter luisteren naar de burger?

“Ja, ik noem dit ‘van buiten naar binnen denken’. Geen beleid van bovenaf maken, maar vanuit de wijk! Want als je als gemeente laat zien dat je het onderwerp serieus neemt, neemt het gevoel van veiligheid en daarmee de leefbaarheid, alleen maar toe!”

Jeroen van der Bijl

Hubert van Breemen van VNO-NCW en MKB-Nederland: "Alles Toegankelijk is mensenwerk"

"Verwacht geen mijlpalen. Producten en diensten toegankelijker maken voor iedereen gaat geleidelijk. Dit maakt het moeilijk om succesverhalen aan te wijzen". Een opvallend contrast: Hubert van Breemen vertelt bevlogen over een onderwerp dat moeilijk spectaculair te maken is. "Wij werken er als VNO-NCW en MKB-Nederland van ganser harte aan mee maar je moet wel realistische verwachtingen hebben".

Aan de wand van zijn kantoor hangt één ding: de Intentieverklaring Praktijkspoor Samenwerken aan een Toegankelijke Samenleving. Ingelijst. Hubert van Breemen: "Het concretiseren van dit onderwerp zie ik als mijn missie omdat deze groep klanten steeds nadrukkelijker en vaker op onze deur klopt. Alhoewel de beperkingen die mensen hebben divers zijn, zoeken wij ook graag mee naar oplossingen om maatwerk wat meer te 'standaardiseren', en daarmee ook toepasbaar te maken voor andere sectoren. Een soort omgekeerde aanpak met als kern: 'Generiek waar het kan en specifiek waar het moet'. Mijn taak, het vliegwiel binnen het bedrijfsleven wat harder te laten draaien, doe ik door bijvoorbeeld door bijeenkomsten over het onderwerp 'Alles Toegankelijk' te organiseren. De reacties van onze leden zijn positief, maar de diversiteit blijft voor hen moeilijk. We hopen dat VWS voldoende geld beschikbaar stelt om binnen het bedrijfsleven verder de diepte in te gaan. Alleen met meer communicatie kunnen we onze leden helpen om te kijken hóe 'Alles' ook werkelijk 'Toegankelijker' te maken."

Merkbare stappen
"De ondernemer krijgt steeds meer op zijn bord. Naast 'gewoon ondernemen' moet hij rekening houden met allerlei andere aspecten. En hij moet daarin merkbare stappen zien te maken. MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) is intussen wel gemeengoed geworden, met gepaste aandacht voor de 'P' van Profit, de 'P' van People, en de 'P' van Planet. Nu nog een beetje extra aandacht voor de beperkingen van mensen. Daar zit de uitdaging."

Eén van de goede voorbeelden, de Rvarium Fire-Squid, heeft dan ook via onze branchevereniging Firevaned op de supportbeurs 2010 de innovatie award ontvangen.

Kansen
"De kansen liggen op allerlei vlak. Het onderwerp 'Design for All' spreekt ons aan. De telefoon voor ouderen is een voorbeeld van een gebruikersproduct dat voor een grote groep geschikt is. De moeite van het op de markt brengen waard dus. Maar ook in de horeca en reisbranche wordt meer en meer aandacht besteed aan toegankelijkheid. Hier en elders liggen concrete mogelijkheden voor toegankelijkheid. Aangepast vervoer, hotels, campings en personeel dat (beter) weet hoe te handelen. Met dit alles staat het onderwerp 'Inclusief denken en doen' veel meer op onze agenda dan vijf jaar geleden.

Het is maatwerk. Het gaat niet lukken om voor iedereen alles toegankelijk te maken. De uitdaging om te proberen deze markt van vraag en aanbod dichter bij elkaar te brengen hebben wij echter van ganser harte aangenomen!"

Pien Rosmalen

Hubert van Breemen is secretaris consumentenmarktvraagstukken bij het gemeenschappelijke beleidsbureau van VNO-NCW en MKB-Nederland. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn de grootste centrale ondernemingsorganisaties van Nederland. De leden bestaan uit bedrijven en vooral uit brancheorganisaties. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn betrokken bij 'Alles Toegankelijk', het project dat de dialoog tussen overheid, bedrijfsleven en verminderd zelfredzame mensen in volle gang probeert te houden. Generiek waar het kan en specifiek waar het moet.

Rvarium Products lanceert Fire-Squid: De lichtgewicht brandblusser die aan alle normen voldoet

Vanuit je rolstoel met één hand een beginnende brand blussen, direct contact leggen met de hulpdiensten en je medische gegevens en exacte GPS-locatie doorgeven… Het kan vanaf december allemaal tegelijk met de Rvarium Fire-Squid, een betaalbare innovatie van Rvarium Products.

Op tafel ligt een hippe, draadloze, rode kruimeldief die niet meer weegt dan anderhalf pak suiker. Is dit de must have onder de eindejaarsgeschenken van 2010? Dat zou goed kunnen. Het is de Fire-Squid, een krachtige, lichtgewicht brandblusser die met één hand te bedienen is. Met deze innovatie van Rvarium Products kan iedere burger, instelling, bedrijf en gemeente vanaf december 2010 verantwoordelijkheid nemen voor de eigen brandveiligheid.

Goedkoper en comfortabeler
"Voor gemeenten en instellingen is de Fire-Squid extra interessant. Hij is acht tot tien maal goedkoper dan bestaande blussers." Aldus Bram van der Ende, ontwikkelaar bij Rvarium Products. "Bestaande brandblusapparatuur moet je jaarlijks controleren en elke tien jaar moet je alles vervangen. Bij de Fire-Squid speelt dat niet. De door TNO goedgekeurde blusstof blijft permanent paraat en actief. Alleen de batterij moet je elke vijf jaar vervangen."

"De FireSquid is in twee jaar tijd ontwikkeld en hangt van innovaties aan elkaar", vertelt Hans Canters van Rvarium Products. "Natuurlijk voldoet de Fire-Squid aan alle wettelijke brandveiligheidsnormen, maar daarnaast stellen Rvarium Products en leverancier DSPA uit Nijmegen extra hoge eisen aan het ontwerp, de uitstraling en het gebruikersgemak."
En dus bevat de Fire-Squid – om lichtgewicht te blijven - een zeer effectief blusmiddel dat ook nog eens minder schadelijk is voor milieu, elektronische apparatuur en omstanders. Gedurende dertig seconden heeft de comfortabele brandblusser een bereik van maximaal drie meter. Dat maakt hem zeer geschikt voor het blussen van beginnende branden in huis of onderweg in auto, school- of rolstoelbus, caravan of boot.

Rvarium Products brengt vanaf december drie typen lichtgewicht brandblussers op de markt die in prijs variëren van 155 tot 395 euro. Twee daarvan hebben ingebouwde communicatieapparatuur waardoor er meteen contact is met een meldkamer. "Gebruikers kunnen bij aanschaf van de Fire-Squid informatie over hun sociale en medische situatie registreren. Deze informatie gaat in geval van nood meteen met de melding mee naar de hulpdiensten", aldus Van der Ende.
"Ook dat is innovatie", benadrukt Canters. 'Hiermee leggen wij de verantwoordelijkheid voor het ter beschikking stellen van persoonsgegevens bij de burger zelf. Hulpdiensten mogen dit soort persoonsgegevens niet zomaar verzamelen, maar als mensen zelf zeggen: "ik wil dat de brandweer weet dat ik hier in een rolstoel zit, dan wordt het een ander verhaal, vaak met een betere afloop…"

De Rvarium Fire-Squid en de andere comfort- en veiligheidverhogende producten zijn vanaf december te koop via de webshop van Rvarium Products: www.rvariumproducts.com en via geïnteresseerde cliëntenverenigingen.

Astrid Mensink

Bewoners, ondernemers en gemeente werken nauw samen: Ameland werkt aan betere toegankelijkheid

'Ameland voor iedereen!' Onder deze noemer werken de gemeente Ameland en ProgrammaVCP (Programma Versterking CliëntenPositie) samen aan het verbeteren van de toegankelijkheid van het Waddeneiland. Ameland is daarmee de eerste gemeente die het VN-verdrag voor gelijke kansen van mensen met een beperking bekrachtigt met concrete acties.

Een symposium drie jaar geleden voor mensen met een beperking vormde de aanleiding voor dit project. In een gesprek tussen wethouder Nico Oud en Piet Faber, consulent Programma VCP, dat lokaal de belangenbehartiging van mensen met een handicap of een chronische ziekte ondersteunt, onderstreepte Oud dat toegankelijkheid past bij een gastvrij eiland: "Iedereen moet zich hier thuis voelen. Ameland voor iedereen, zo hoort het te zijn."

Toerisme
Ameland heeft een belangrijke economische reden om aandacht te besteden aan mensen met een beperking, stelt Faber: "85% van de inkomsten van het eiland komen uit het toerisme en daar vallen ook veel mensen met een beperking onder. Maar het gaat óók om de toegankelijkheid voor de eilandbewoners zelf, om hun welzijn, ouderenzorg, basisschool, sociale werkvoorziening, etc. Het uiteindelijke doel van dit project is om op Ameland een inclusieve samenleving te bouwen, op alle levensterreinen."

NCTT
Om een indruk te krijgen van de bestaande voorzieningen maakte Faber met wethouder Oud eerst een trip over het eiland. "Strandopgangen, parkeerplaatsen en toiletten bleken niet of lastig bereikbaar. Het commentaar van wethouder Oud was: "En ik dacht nog wel dat we het hier goed geregeld hadden!" Vervolgens schreef Koos Pelsser, directeur van het NCTT (Nederlands Centrum voor Totale Toegankelijkheid) een projectvoorstel. Faber: "Deze club heeft veel kennis en ervaring met het pragmatisch vertalen van inhoud voor toegankelijk beleid. Zij kent de daarmee gepaard gaande bestuurlijke processen en spreekt de taal van de klant."

Driedaagse bustoer
De project-voorfase startte in mei 2009 met een driedaagse bustour over het eiland. "Een groep mensen met een beperking stopte bij diverse ondernemers en stelde ze allerlei vragen rond dit onderwerp. Dat leverde een grote hoeveelheid informatie op." Vervolgens staken bewoners, ondernemers en de gemeente de koppen bij elkaar in een stuurgroep. "Zij vulden de input van de bustoer aan met gegevens over bijvoorbeeld de infrastructuur en het openbaar vervoer. De stuurgroep verbindt alle losse elementen met elkaar en bepaalt de volgorde van de te nemen vervolgstappen. Het is aan de gemeenteraad om de aanbevelingen van de stuurgroep op te volgen. Ik heb goede hoop, want het draagvlak op het eiland is groot."

Foto boven: Vakantiepark Boomhiemke bouwde een volledig aangepaste bungalow en verbeterde het de toegankelijkheid op het terrein.
Foto onder: De nieuwe aangepaste kamer in Hotel Ameland. Ook is er sinds kort een lift.

Ondernemers
Faber merkt dat het bewustzijn op het eiland groeit. "Diverse ondernemers doen investeringen. Zo bouwde Hotel Ameland een nieuwe vleugel met tien kamers, waarvan één aangepaste, en er is nu ook een lift. Het hotel past binnenkort ook nog eens drie bestaande ruime kamers aan. Verder bouwde Vakantiepark Boomhiemke een volledig aangepaste bungalow en verbeterde het de toegankelijkheid op het terrein." Faber ziet nóg meer van de grond komen. "Een basisschool hield in haar nieuwbouw- en op advies van de gemeente - al meteen rekening met een rolstoeltoilet. Ook dat is een mooi staaltje van inclusief denken en doen." Ook voor een te verbouwen veerboot van de firma Wagenborg zijn de contacten gelegd.

Menselijke motivatie
Naast een economische motivatie vindt Faber de menselijke motivatie eigenlijk nóg belangrijker: "Als burgers en ervaringsdeskundigen, mensen met een beperking dus, er met elkaar over praten, zoals op Ameland, dan heeft dat effect. Het motiveert enorm als je mensen met een beperking ontmoet en leert kennen. Als 15% van de Amelandse bevolking dit oppakt, dan is dit project al geslaagd!"

Jeroen van der Bijl

Week van de Toegankelijkheid: Sport en bewegen voor iedereen!

Van vrijdag 8 t/m vrijdag 15 oktober 2010 is de elfde landelijke Week van de Toegankelijkheid. Tijdens deze jaarlijkse week vragen mensen met een lichamelijke beperking, verstandelijke beperking of chronische ziekte lokaal en landelijk aandacht voor de (on) mogelijkheden om vanzelfsprekend mee te doen. Dit jaar gaat het om sport. Het liefst samen met mensen zonder een beperking bij de reguliere sportverenigingen en op gewone sportscholen. Tijdens de week worden door heel het land sportactiviteiten en informatiemarkten gehouden.

Het mee kunnen doen is nog lang niet overal mogelijk. Sportlocaties zijn niet altijd goed bereikbaar, accommodaties niet altijd toegankelijk:
www.weekvandetoegankelijkheid.nl

‘Valide’ kwaliteitsstandaarden tijdens WK Zwemmen voor gehandicapten

‘We horen er eindelijk écht bij!’ Dat was het overheersende gevoel onder de zwemmers die in augustus deelnamen aan het WK Zwemmen voor gehandicapten, in Eindhoven. Het toernooi was één van de eerste die werd georganiseerd volgens kwaliteitsstandaarden die óók gelden voor een ‘valide’ topsportevenement, dus inclusief perstribunes, sponsoruitingen, mixed zone en goed geïnstrueerde medewerkers. “Mijn zwemploeg putte veel inspiratie en motivatie uit de professionele entourage en dat speelde zéker een rol in de individuele prestaties,” aldus bondscoach Mark Faber.

Van 15 tot 21 augustus zwommen bijna 700 atleten uit 53 landen (ondersteund door 400 begeleiders en 700 vrijwilligers) diverse afstanden in het Pieter van den Hoogenbandzwemstadion. In totaal braken zij maar liefst 68 wereldrecords, een wereldrecord voor een WK Zwemmen voor gehandicapten. Het WK is na de paralympische Zomerspelen dan ook één van de grootste gehandicaptensportevenementen ter wereld.

Hoge organisatiestandaarden
Net als bij ruim 40 andere reguliere sportbonden is gehandicaptensport ook binnen de KNZB geïntegreerd. “Gehandicaptensport maken bij ons een vanzelfsprekend onderdeel uit van het valide zwemcircuit,” zegt Faber. “Het NK Zwemmen, eerder dit jaar, vond al plaats in een geïntegreerde vorm: binnen het reguliere programma, met onder andere topper Femke Heemskerk, zwommen ook sporters met een beperking hun wedstrijden.” Voor een volwaardig sportaanbod voor zwemmers zonder en met een handicap heeft de KNZB als leidraad ‘normaal wat normaal kan, speciaal wat speciaal moet’. Dit heeft betrekking op zowel de sport zelf als op de organisatie erachter. Zo maakte zij bijvoorbeeld gebruik van dezelfde veiligheidsprotocollen (geschreven door de Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving, red.) als die onder meer in het PSV-stadion worden gebruikt.

Gastheer Eindhoven
Ook de hoge organisatiestandaard tijdens dit WK was een illustratie van gelijkwaardigheid tussen valide en minder-valide sporters. “Geen toeval”, zegt Eindhovens sportwethouder Joost Helms, “want het organiserend comité, inclusief onze gemeente als gastheer, was in 2008 ook verantwoordelijk voor het EK Zwemmen voor valide sporters. Voor dit WK golden dezelfde kwaliteitsstandaarden.” Net als in 2008 dacht Eindhoven dan ook intensief mee met onder andere vergunningen, vervoer van sporters van en naar hun hotels en de infrastructuur in de stad en daarbuiten. “Zo’n toernooi past perfect bij onze ambities. Door dit soort sportevenementen te faciliteren, stimuleren we niet alleen innovatie en talentontwikkeling, maar ook de economie voor een aantrekkelijk woon- en leefklimaat,” aldus Helms.

Professionele uitstraling
Belangrijk kwaliteitsaspect was de grote publiciteitscampagne voor en tijdens het WK, met als gevolg dat ongeveer 6.500 supporters de zwemmers toejuichten. Het toernooi was bovendien in landen als Engeland, Brazilië en Australië live te volgen. De organisatie had ook bekende internationale A-merken als partner aan het evenement gekoppeld. “Mede dankzij hun sponsorgelden had het zwembad een professionele opbouw en uitstraling en was de kwaliteit van officials en juryleden ongekend hoog. Mijn zwemploeg putte hier veel inspiratie en motivatie uit en dat speelde ongetwijfeld een rol in veel individuele prestaties. Vooral omdat hun gevoel van eigenwaarde een enorme boost kreeg.”

Wereldwijd
Overigens is Nederland in Europa, naast Engeland en Noorwegen, koploper op het gebied van integratie van gehandicaptensport. Wereldwijd is deze trend ook te zien. Zo is het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) hierover al enige tijd met de wereldzwembond (FINA) in gesprek.

Jeroen van der Bijl

foto: Mathilde Dusol

“GGz-klanten vormen een onbenut potentieel”

Bij toegankelijkheid denk je al snel aan rolstoelers die bussen in en uit moeten kunnen. Maar er zijn ook veel mensen voor wie pleinen, treinen en andere delen van het openbare leven om psychische redenen onbegaanbaar zijn. Het Landelijk Platform GGz geeft deze mensen en hun families een stem en voert gezamenlijk projecten uit op het gebied van zorg, scholing, werk, inkomen, wonen en welzijn. Directeur Marjan ter Avest vertelt wat de meerwaarde van de ggz is voor gemeenten.

”Gemeenten en ggz moeten elkaar beter kunnen vinden”, stelt Ter Avest. “Gemeenten zijn voor onze doelgroep van toenemend belang. Vooral door de aanscherping van de AWBZ zal er een groter beroep op de Wmo worden gedaan. Op haar beurt biedt onze doelgroep een enorm potentieel dat beter benut kan worden. Mensen met een psychiatrische achtergrond kunnen en willen ook een bijdrage aan de samenleving leveren, maar ze moeten dan wel de kans krijgen.”

Brood, bad, bed
“Dat het contact soms moeizaam verloopt, is verklaarbaar. Vroeger had iemand met psychiatrische problemen vooral met een ggz-instelling te maken; die zorgde voor alles: brood, een bad en een bed. Die tijd is voorbij. Inmiddels staan er heel wat stuurlui aan boord en op de wal. Dat vraagt om regie en die is er nu nog onvoldoende. Wij denken dat cliënten- en familieorganisaties in de ggz veel kunnen bijdragen om die regierol uit te werken. Onze lidorganisaties hebben een goed landelijk en lokaal netwerk. Bovendien beschikken ze over veel kennis en expertise.”

Bijna onzichtbaar
“Ik ben een groot voorstander van inclusief beleid, mits naar álle doelgroepen wordt gekeken. Gemeenten zorgen vanuit de WMO op zich goed voor de zichtbare probleemgevallen die vanwege psychiatrische problemen overlast geven. Maar minder goed gaat het met de zorginkoop zoals dagbesteding, rehabilitatie en opleidingen voor de wat stillere, bijna onzichtbare groep ggz-cliënten die gewoon willen participeren.”

Over hoeveel mensen hebben we het eigenlijk?
“Jaarlijks hebben ruim vier miljoen mensen in Nederland een psychisch gezondheidsprobleem. Daarvan lossen drie miljoen mensen het zelf op. Ruim een miljoen mensen zoekt hulp. Daarvan hebben 70.000 tot 120.000 mensen langdurige psychische problemen. Een klein deel van deze mensen is dermate beperkt dat ze moeten worden opgenomen in een instelling, maar 90% kan daarbuiten redelijk functioneren, mits er goede aandacht is: wat is dit voor iemand? Hoe kan hij of zij optimaal wonen, werken en participeren?”

Werken?
“Betaald werk geeft de meeste voldoening.

Marjan ter Avest
directeur Landelijk Platform GGz

Niemand wil langs de zijlijn staan. Wij zien met lede ogen toe dat het UWV mensen nog steeds aanraadt eerst hun behandeling af te maken. En dat kan wel eens lang duren. Daarmee duw je mensen de marge in. Het kan ook anders. Het merendeel van onze doelgroep kan - als het een beetje goed gaat - op behoorlijk hoog niveau werken. Gemeenten kunnen hen breed inzetten: van ervaringsdeskundige doelgroepbegeleider tot trainer of beleidsadviseur. Dat geeft mogelijkheden om het Wmo-beleid veel beter vorm en inhoud te geven. Er moet echter ruimte zijn voor uitval. Iemand kán tenslotte een psychose krijgen… Mijn boodschap in een notendop: Zorg als gemeente voor korte lijnen tussen opleiding, wonen, werk en inkomen. De gemeente is weliswaar niet overal verantwoordelijk voor, maar voor onze doelgroepen vervult de gemeente wél de belangrijkste sleutelrol. Wie na een jaar ontslagen wordt uit een psychiatrisch ziekenhuis, zal bij het gemeenteloket beginnen met het weer op de rails krijgen van zijn of haar leven in de maatschappij.”

Astrid Menskink

Spiegeltje, spiegeltje…?

Kan uw gemeente zichzelf recht in de ogen kijken als het gaat om de (openbare) geestelijke gezondheidszorg binnen de Wmo? En wat vinden de meest kwetsbare burgers eigenlijk van uw beleid? Om daar achter te komen, nemen ggz-cliënten de komende tijd 250 gemeenten de maat. De meest ggz-cliënt-vriendelijke gemeente wint een prijs; een fraaie (O)ggz-spiegel.

Meer weten? www.platformggz.nl

Arnhem bakermat van gehandicaptensport?

Arnhem heeft een naam hoog te houden. Zowel op het gebied van sport als op het gebied van gehandicapten. De Gelderse provinciehoofdstad staat immers voor velen synoniem voor topsportwalhalla Papendal, voor NOC-NSF en voor Het Dorp. De Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving ging dan ook met hooggespannen verwachtingen in gesprek met sportwethouder Gerrie Elfrink (SP).

“In het Arnhemse straatbeeld zie je relatief veel mensen met een beperking en je weet niet anders of Het Dorp hoort erbij”, beaamt Elfrink. “We zijn ons daarvan bewust. We hebben hier meer mogelijkheden. Maar ik vind niet dat we in Arnhem de beste van Nederland zijn. We moeten hier lokaal naar onze kansen kijken en het is mooi als de verenigingen het goed op kunnen pakken.”

Topsport
Hoe zat het ook alweer met Arnhem, sport en gehandicapten? In november 1962 maakte een unieke tv-actie de bouw mogelijk van Nederlands eerste zelfstandige woongemeenschap voor lichamelijk gehandicapten: Het Dorp. In 1980 organiseerde Arnhem de Olympische Spelen voor Gehandicapten. Papendal is sinds jaar en dag een kweekvijver voor topsporters met en zonder beperking. Niet voor niets streek ook NOC-NSF onlangs neer binnen de gemeentegrenzen. Dus als er ergens expertise en ervaring is met gehandicaptensport moet het wel in Arnhem zijn. Zitten sportliefhebbers met een beperking gebakken in Arnhem? Wethouder Elfrink blijft bescheiden, maar de feiten liegen er niet om. De opening van de Nationale Sport Week 2010 in Arnhem was zo’n groot succes dat andere gemeenten graag een kijkje in de keuken komen nemen om te leren van de Gelderse ervaringen. Vooral de manier waarop gehandicaptensporten geïntegreerd werden in het programma wekt de interesse.

Ander feit is dat Sportbedrijf Arnhem iedereen in de stad aan het bewegen wil krijgen en daarbij extra inzet op sport voor mensen met een beperking. ‘Dat doen we samen met De Onderwijsspecialisten en zogenaamde combinatiefunctionarissen’, legt Elfrink uit. Hij is bijzonder trots op Arjo Wijnhorst, de Arnhemse coördinator gehandicaptensport. ‘Hij zit zelf in een rolstoel waardoor hij waarschijnlijk beter dan wie ook zicht heeft op de mogelijkheden en de uitdagingen. Met zijn enthousiasme, daadkracht en deskundigheid weet hij de verschillende partijen met elkaar in contact te brengen en de toegankelijkheid van gehandicaptensporten op een hoger plan te brengen.’

Rolstoelrugby
‘Beeldvorming is een belangrijke factor’, stelt Elfrink. ‘De gemeente kan daarin aanzetten geven opdat verenigingen het oppakken. Zo hadden we hier laatst een bijeenkomst over de sportvereniging van de toekomst. Vijftig verenigingsvertegenwoordigers spraken daarover met elkaar. En over beeldvorming gesproken: daar was ook een demonstratie van rolstoelrugby. Spectaculair! Die teams gingen er vol op en daarmee zetten ze absoluut weer een nieuw beeld neer van gehandicaptensport.’

Altijd rendement

‘Een investering in sport levert altijd rendement op. In termen van veiligheid, sociale cohesie en gezondheid. Sportverenigingen zijn van grote waarde voor de samenleving. Ik hoop dat gemeenten dat niet vergeten en in deze tijden van bezuiniging oog houden voor de belangrijke rol van sport als middel.’

Gerrie Elfrink
wethouder Wonen en Sport Arnhem

Website
Ook de manier waarop gehandicaptensport in Arnhem via een website wordt aangeboden, is redelijk vernieuwend: ‘integraal’ is het codewoord. ‘De sportliefhebber met een beperking begint niet bij g-sporten, maar start ‘net als ieder ander’ bij het complete sportaanbod. Dan ontdek je verrassende mogelijkheden’, belooft Elfrink.

Kijk voor meer informatie op:
www.sportinarnhem.nl

Astrid Mensink

Tien vragen aan *Marc de Hond*

Marc de Hond, radio-/tv-presentator, ondernemer, schrijver en speler in het Nederlands rolstoelbasketbalteam
foto: Guus Pauka

1. Wat is jouw grootste wens?
Als dit een missverkiezing zou zijn, dan zou ik zeggen: “vrede op aarde”. Maar voor mij persoonlijk zou ik graag weer een mooi televisieprogramma maken. Daarnaast lijkt het mij fantastisch om hogerop te komen bij het Nederlands rolstoelbasketbalteam.

2. Wat wilde je vroeger worden?
Ik was altijd erg creatief, kon goed tekenen en vond het ook leuk om dingen met computers te creëren. Daarom had ik de ambitie om als art director reclames te bedenken en te maken.

3. Wanneer voel jij je bekeken?
Als ik op televisie ben voel ik me bekeken, en dat is maar goed ook! Maar ik voel me nooit bekeken in de negatieve zin van het woord. Als je een positief zelfbeeld hebt, dan heb je geen negatief gevoel als mensen naar je kijken.

4. Wat is het voordeel van je handicap?
Bij het Nederlands basketbalteam zouden mijn kansen om door te breken een stuk kleiner zijn dan bij het Nederlands rolstoelbasketbalteam. Dat heeft ook te maken met het puntensysteem dat rolstoelbasketbal hanteert. Als team mag je in totaal met 14 punten spelen. Iemand met een lichtere handicap telt voor 4,5 punten en als je een zwaardere handicap hebt telt dat voor 1 punt. Mijn handicap telt voor 1 punt en dat is interessant voor een team van vijf spelers, omdat je daar een 4,5 tegenover kan zetten. Hierdoor zijn mijn kansen bij rolstoelbasketbal dus groter. In die zin is dat dus een voordeel van mijn handicap.

5. Wie zou je graag willen ontmoeten?
Obama. Vier jaar voordat hij president werd heeft hij een speech gehouden bij een grote conventie van de democraten. Mijn oom uit Florida zei toen al dat het verhaal rondging dat Obama wel eens president zou kunnen worden. Ik ben Obama toen gaan volgen op internet. Twee jaar voordat hij gekozen werd als president heb ik al een stuk over hem geschreven op mijn website. Ik vind hem een heel erg bijzondere man. Als politicus moet je gehaaid zijn en dat is hij ongetwijfeld ook, maar voor die functie vind ik hem heel integer. Ik deel ook veel van zijn standpunten.

6. Welke vraag hoeven mensen jou niet te stellen?
Ik vind het best vervelend als mensen die je niet kent mij vragen hoe het komt dat ik in een rolstoel zit. Ik snap die nieuwsgierigheid wel, maar vind het niet leuk als dat de eerste vraag is. Ik bestraf dat wel eens met een fantasieverhaal, zoals “ik heb een baby van de krokodillen gered” of “ik ‘fake’ het voor de verzekering”. Als mensen het vragen nadat ik eerst kennis met ze heb gemaakt, vind ik het een ander verhaal…

7. Waardoor ben jij mateloos geboeid?
Ik heb een hele brede interesse. Als iets voorbij komt dat mij boeit, dan duik ik direct achter de PC en gebruik ik Google of Wikipedia om er meer over te weten te komen. In die zin kun je mij wel een ‘informatie-junk’ noemen.

8. Welke goede raad heb jij in de wind geslagen?
Ik ben iemand die erg open staat voor adviezen en zal deze dus niet snel in de wind slaan. Maar als ik terug kon reizen in de tijd zou ik mijn jongere ik het advies geven dat het niet zo belangrijk is wat andere mensen van je vinden en dat andere mensen minder met je bezig zijn dan jijzelf denkt. Ik ben mijn hele jeugd altijd heel erg verlegen geweest en met de wetenschap van nu zou ik daar misschien minder last van hebben gehad.

9. Als (zend)tijd en geld geen probleem waren, wat voor televisieprogramma zou je dan willen maken?
Ik ben heel erg trots op ‘Expedition Unlimited’; een televisieprogramma dat werd opgenomen in Zuid-Afrika waarbij vijf modellen en vijf mensen met een handicap aan elkaar gekoppeld werden en allerlei opdrachten moesten uitvoeren. Ik zou graag nog zo’n avonturenprogramma willen maken. Daarnaast zou ik ooit graag een speelfilm willen regisseren en een documentaire over rolstoelbasketbal willen maken.

10. Deze krant staat vol ‘best practices’. Kun je er zelf één noemen uit eigen ervaring?
Ik heb een keer heel leuk samengewerkt met een meisje uit Almelo. Zij had het idee om Wajongers te koppelen aan bedrijven en organisaties door hen uit te nodigen voor een ontbijt waarbij er constant gewisseld werd van tafel. Je zou het een speeddating concept kunnen noemen. Dit was erg succesvol omdat er ter plaatse banen en stageplekken werden aangeboden. Ik denk dat dit concept in iedere gemeente toegepast kan worden.

René de Jong

tekening: Maarten Woldering

Column Hannie van Leeuwen

Veel goede voorbeelden!

Hannie van Leeuwen, voorzitter Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving

De tweede uitgave van ‘Inclusief Denken en Doen’ gaat deze keer in het bijzonder in op het thema ‘Veiligheid’.
Op indringende wijze beschrijft de voorzitter van de Veiligheidsraad, Thom de Graaf, wat er op lokaal niveau moet gebeuren om de ‘verminderd zelfredzamen’ terzijde te staan.
Ook de Wet Veiligheidsrisico’s , die op 1 oktober 2010 van kracht is geworden, moet voor alle gemeentebesturen een aansporing zijn om toereikende maatregelen te treffen.
Verschillende gemeenten doen met diverse aansprekende voorbeelden al van zich spreken, bijvoorbeeld de training van brandweermensen in Drenthe. Ook organisaties reiken kernmodules aan of vertellen wat een zorgbrede digitale omgeving voor het bevorderen en borgen van bijvoorbeeld de bedrijfshulpverlening kan betekenen.
Zelf raakte ik onder de indruk van de ‘Fire-Squid’, een krachtige lichtgewicht brandblusser. Een brandblusser die bovendien minder schadelijk is voor het milieu, elektronische apparatuur en omstanders.
Ook de opzet van wijkbeheerteams/(bewoners!) blijft boeien en kan een voorbeeld voor vele andere gemeenten zijn. Immers, er moet nog veel gebeuren. “Het werk is in de verste verte nog niet gedaan. Veel collega’s hebben nog niet op het netvlies staan hoe ze om moeten gaan met mensen met een handicap tijdens een calamiteit”, zo constateert een waarnemend burgemeester in deze uitgave.
Natuurlijk komen er ook enkele andere onderwerpen aan de orde. Inclusief Denken en Doen is een hemelsbreed thema!
“We horen er eindelijk echt bij”. Dit statement komt uit de mond van een gehandicapte zwemmer. Hetzelfde geldt voor rolstoelrugby en, zoals ik onlangs zelf kon constateren, ook voor gehandicaptengolfers op het eerste toernooi voor gehandicapten en niet-gehandicapten, georganiseerd door de Oosterhoutse golfclub ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan.
Van wezenlijk belang vond ik ook het artikel van Hans Kröber onder de titel “Zet de mensen centraal, niet de organisaties en de systemen”.
Er is dan zeker nog heel veel werk aan de winkel in een tijd, waar we het in het bijzonder moeten hebben van ons aller inzet, burgers mét en zónder beperkingen, zonder dat we als eerste naar onze gemeentelijke overheid kijken. Niettemin kunnen we ook niet zonder, waar nodig, de steun – ook financieel – van diezelfde overheid! “Generiek waar het kan en specifiek waar het moet”, zoals ook in deze uitgave staat te lezen.

Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving

De Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving is ingesteld in opdracht van het kabinet en startte op 1 april 2008 met de organisatie van haar activiteiten. Het doel van de Taakgroep is om het volwaardig burgerschap van verminderd zelfredzame burgers te bevorderen.
Het gaat hierbij om personen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, chronisch zieken en mensen met een psychosociale aandoening. Maar ook ouderen, kinderen, daklozen, verslaafden en personen die de Nederlandse taal niet machtig zijn kunnen onder deze doelgroep vallen.

Bij de uitvoering van haar activiteiten richt de Taakgroep zich op drie thema’s:

- Veiligheid (in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);
- De Wmo als participatiewet (in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport);
- Arbeid (in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).

De Taakgroep stelt zich op als intermediair en faciliteert vanuit deze positie de dialoog, samenwerking en uitwisseling van ‘best practices’.

Voorbeelden

- De Taakgroep heeft een Linkedin-group gestart: ‘Best practices inclusief beleid’, met als doel voorbeelden en ervaringen te delen rondom inclusief beleid. Zowel vanuit bestuurlijk als individueel perspectief.
- Via onder andere **www.nietbangmaarvoorbereid.nl** wordt een aanzet gegeven voor het maken van een persoonlijk veiligheidsplan.
- Achtergrondinformatie over onder andere ‘niet bang maar voorbereid’ is te vinden op **www.wikivarium.nl**; een kennisbank over veiligheid en zelfredzaamheid.

Maak uw eigen plan, deel informatie op Wikivarium en Linkedin- ‘Best practices inclusief beleid’, zodat in de toekomst het wiel niet dagelijks uitgevonden hoeft te worden. Een wiel rolt pas als er gedeeld wordt in kennis en ervaring.

Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving / Rvarium®

Postbus 216
3430 AE Nieuwegein

Bezoekadres:
Schouwstede 1a
3431 JA Nieuwegein

Telefoon: 030 - 600 84 70
Fax: 030 - 600 84 74

Internet: www.thls.nl
E-mail: info@thls.nl

Redactie:
René de Jong
Froukje de Jong
Dingeman de Jong
Martijn da Costa

Taakgroep Handicap en Lokale Samenleving
Rvarium®